

UNIVERSITETET I OSLO

JUSTISDEPARTEMENTET	
03 APR 2009	
SAKSBEH.	200807883
ANMÅLSTED	LOV/ES/TSA/HAJ
DUK.NR.	54
ANMÅLSDAT.	

Justis- og politidepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Rektor
Postboks 1072, Blindern
0316 OSLO

Telefon: 22 85 63 01

Telefaks: 22 85 44 42

E-post: udirkont@admin.uio.no

Nettadresse: www.admin.uio.no/kollegiet/rektor/

Dato: 31. mars 2009
Deres ref.: 2008007883 ES MVO/Haj/bj
Vår ref.: 2008/22903 HA

Høring - rapport "Etterkontroll av reglene om strafferettslig utilregnelighet, strafferettslige særreaksjoner og forvaring"

Universitetet i Oslo takker for muligheten til å uttale seg om høringen: rapport "Etterkontroll av reglene om strafferettslig utilregnelighet, strafferettslige særreaksjoner og forvaring".

Vi har sendt høringen ut til aktuelle miljøer hos oss, og vi har mottatt en uttalelse: fra Det medisinske fakultet. Høringsuttalelsen følger vedlagt.

Universitetet i Oslo håper denne uttalelsen vil gi nyttige innspill i det videre arbeidet med saken.

Med hilsen

Geir Ellingsrud
Rektor

Gunn-Elin Aa. Bjørneboe
Universitetsdirektør

Saksbehandler: Heidi Andresen, tlf 22 85 44 32, e-post: heidi.andresen@admin.uio.no

Til: Forskningsadministrativ avdeling,
v/Heidi Andresen

Det medisinske fakultets sekretariat
Postboks 1078 Blindern
0316 Oslo
Forskningsveien 3A

Dato: 31.03.2009
Saksnr.: 2008/22903
Saksbehandler: Anita Robøle

Telefon: 22 84 53 00
Telefaks: 22 84 53 01
E-post: postmottak@medisin.uio.no
Nettadresse: www.med.uio.no

Innspill til høring - rapport "Etterkontroll av reglene om strafferettslig utilregnelighet, strafferettslige særreaksjoner og forvaring"

Vi viser til e-post av 18.12.2008, hvor det bes om innspill til ovennevnte høring. Professor Stein Opjordsmoen Ilner har utarbeidet følgende innspill på vegne av Det medisinske fakultet:

Vedr. Rapport fra utredningsgruppe oppnevnt av Justis- og politidepartementet 18. mai 2006: Etterkontroll av reglene om strafferettslig utilregnelighet, strafferettslige særreaksjoner og forvaring

En enstemmig rapport fra utredningsgruppen ble fremlagt den 30. april 2008. I gruppen var Øystein Mæland leder, og øvrige medlemmer var Berit Sagfossen, Emmanuel Revis og Siri Weisæth. De hadde brukt snaut 2 år på å ferdigstille rapporten.

Følgende punkter i rapporten vil kommenteres: 1. Særreaksjon for tilregnelige lovbrystere - forvaring; 2. Særreaksjon for utilregnelige lovbrystere - dom på overføring til tvungent psykisk helsevern; 3. Særreaksjon for utilregnelige psykisk utviklingshemmede lovbrystere - tvungen omsorg; 4. Utvidelse av anvendelsesområdet for særreaksjoner for utilregnelige; 5. Straffrihet på grunn av psykose, høygradig psykisk utviklingshemning og bevisstløshet. Spørsmål om en skjønsmessig straffritaksregel; 6. Utilregnelige i varetekt.

1. Særreaksjon for tilregnelige lovbrystere- forvaring

Den tidligere sikring er erstattet med forvaring, og det har vært en forutsetning fra lovgivers side at særskilte rehabiliteringstiltak skal utvikles og implementeres *i regi av kriminalomsorgen*. Det ble foretatt en gjennomgang av de som fikk rettskraftige forvaringsdommer i perioden 2002 t.o.m. 2006 og som beskrives i rapporten. Disse 124 individene var undersøkt av sakkyndige som fant en høy forekomst av personlighetsforstyrrelse (særlig dyssosial) og rusmisbruk. Bedringsmulighetene sett i forhold til de ressurser og rammer som måtte stilles til rådighet for de fleste av disse, gjør det uhensiktsmessig for psykisk helsevern å ha hovedansvaret for denne gruppen. Imidlertid er det rimelig at primær- og spesialisthelsetjenesten bidrar på konsultativ basis. Her er det behov for veiledning, opplæring og behandling etter individuell vurdering. Om nødvendig vil dette også omfatte behandling på sykehus i perioder. En slik støttefunksjon må ikke minst kunne gis i den viktige siste fase i forvaringen, der "utslusningen" til en normal tilværelse forberedes.

2. Særreaksjon for utilregnelige lovbreakere – dom på overføring til tvungen psykisk helsevern

Det viser seg at det i nåværende situasjon er vanskelig å holde oversikt over de aktuelle personer og hvordan de beveger seg mellom ulike behandlingssituasjoner og -nivåer. Arbeidsgruppen foreslår derfor å opprette en nasjonal koordineringsenhet for oppfølging av de personene som har dom på overføring til tvungen psykisk helsevern. På bakgrunn av dette vil det være mulig å opprette en database som kan tjene forskningsformål, med det siktepunkt å arbeide frem det beste tilbud for denne gruppen, av hensyn til kontroll av sykdommen, egen personlig vekst og samfunnets sikkerhet. Dette forslaget støttes. Etableringen må lovfestes og ses best i sammenheng med andre personbaserte helseregistre som inntas i helseregisterloven pgrf. 8. Den beste tilknytning for et slikt register vil være et av de tre kompetansesentrene for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri. UiO vil tilråde at man velger kompetansesenteret i Helse Sør-Øst.

3. Særreaksjon for utilregnelige psykisk utviklingshemmede lovbreakere – tvungen omsorg

Utredningsgruppen tilrår en videre utredning av spørsmålet om sosialtjenesteloven kapittel 4A bør gis en utforming slik at den kan komme til anvendelse for gjennomføringen av tvungen omsorg. Dette er rimelig, og tvungen omsorg bør i prinsippet gjennomføres i den domfeltes hjemkommune.

4. Utvidelse av anvendelsesområdet for særreaksjoner for utilregnelige

Dom til tvungen psykisk helsevern (TPH) stiller seg annerledes enn administrativt TPH, som er det vanligste og overfor befolkningen som helhet. Ved dom til TPH kan personen ikke lenger klage til kontrollkommisjonen over tilbakeholdelse. Derfor kan dom til TPH bli en måte å få god behandling på, og over en tilstrekkelig tidsperiode, til forenlig for "vanlige" folk. Dette skyldes den begrensede kapasitet i helsevesenet. Dette er et tankekors, og her er det åpenbart behov for en konsekvensutredning.

5. Straffrihet på grunn av psykose, høygradig psykisk utviklingshemning og bevisstløshet

Begrepet bevisstløshet i denne sammenheng er ikke godt og gir feil assosiasjon (til koma og ikke til f. eks. dissosiativ tilstand eller epilepsi). Det er imidlertid ikke noe entydig begrep som kan erstatte dette, etter hvert innarbeidede begrep. Det kommer også sjelden til anvendelse og foreslås beholdt.

Ut i fra et medisinsk prinsipp vil en psykotisk tilstand som ikke på noen måte kan anses selvforskyldt og som regel er av lengre varighet enn noen få dager, gi straffrihet selv om det ikke kan finnes noen sammenheng mellom psykosens innhold og den straffbare handlingen. Annerledes er det når psykosen eller bevisstløsheten utløses ved at personen setter seg i en slik situasjon ved rusmisbruk. Slike episoder med bevisstløshet eller psykose vil da være relativt kortvarige. Det foreslås at pgrf. 45 lyder: *"Bevisstløshet og psykose som er en følge av selvforskyldt rus utelukker ikke straff."*

6. Utilregnelige i varetekt

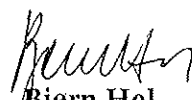
Det er bekymringsfullt at psykotiske personer blir sittende lenge i fengsel uten nødvendig helsehjelp. Imidlertid må forslaget om å sette den såkalte asylsuvereniteten til side ved at retten kan beslutte innleggelse i psykiatrisk institusjon uten videre, avslås. Det finnes allerede et lovverk for innleggelse i følge TPH med en undersøkelse av uavhengig lege før innleggelse, mottak av lege og undersøkelse av spesialist (psykiater eller klinisk psykolog) innen 24 timer før eventuell etablering av tvungen observasjon eller TPH. Det blir uryddig med andre spilleregler for domfelte. De må imidlertid kunne vurderes for mottak på

ordinære vilkår, men det forutsetter også tilfredsstillende ressurstilgang herunder sikkerhetsordninger, hvilket for øvrig også gjelder for alle pasienter. I en institusjon er det lederen som har oversikt og kjennskap til miljøet til en hver tid, og som ut i fra dette må kunne foreta de nødvendige prioriteringer. Det kan vurderes om det skal etableres en klageinstans (ut over kontrollkommisjonen) dersom en psykotisk person i varetekt ikke blir mottatt på vanlig måte, og eventuelle henvisninger til andre og mer egnede institusjoner (f. eks. sikkerhetsavdeling) kan komme på tale.

Med vennlig hilsen

Finn Wisløff
Dekanus

Bjørn Hol
Fakultetsdirektør